

Oponentský posudek

Jan Hajný: Militarizace japonského venkova v meziválečné době

Otázky relativně úspěšné modernizace Japonska a jeho vzestup mezi imperialistické mocnosti světa se těší neustálé pozornosti odborníků z různých vědních disciplín. Do popředí jejich zájmu se v posledních desetiletích dostal i problém japonského militarismu. Většina studií, které se tímto tématem zabývají, se věnuje především jeho kořenům, formám či způsobům jeho prosazování. Základní otázka, jakým způsobem se k myšlenkám a nástrojům militarizace země, stavěl prostý Japonec (v dané době usazený převážně na venkově) však zůstává – až na výjimky – nedotčena. Diplomant si za téma své práce zvolil právě tento chybějící článek studia moderních japonských dějin.

Struktura práce

Vlastní práce je členěna do čtyř kapitol, které jsou logicky provázány a obsahově vyváženy. Před čtenářem se postupně odkrývají jednotlivé vrstvy problému počínaje popisem obecného vývoje japonské společnosti v první polovině období Meidži, který poskytuje nezbytný kontext následného procesu militarizace japonského venkova v meziválečné době, přes okolnosti vzniku Asociace rezervistů jako nástroje výchovy a kontroly venkovského obyvatelstva až po organizační strukturu a praktické stránky fungování těchto „jednotek“. Jednotlivé myšlenky jsou předkládány v pochopitelném sledu, bez logických zkratk. Text se proto čte jako jeden velký příběh, který v podstatě nemá hluchých míst. Nezbytnou součástí je i úvod, ve kterém diplomant nejen přesně formuluje cíle své práce, ale hodnotí i dosavadní stupeň poznání tohoto problému, a závěr, který je spíše shrnutím hlavních myšlenek uvedených ve vlastním textu práce. Kladně hodnotím zejména naznačení možných směrů dalšího bádání, kterým diplomant prokazuje svůj hlubší vhled do studované problematiky. Nechybí ani seznam použité literatury a tři přílohy. Seznam literatury je členěn na prameny v češtině, angličtině a japonštině. Vzhledem k tomu, že diplomant pracoval (alespoň dle svého tvrzení v úvodu, viz. str. 8 - 9) s původními historickými prameny (původní tiskoviny, archiválie prefektury Hirošima a Točigi či písemnosti z archivu Národního muzea období Šówa), uvítal bych spíše rozdělení na literaturu-prameny primární (včetně Stanov Asociace rezervistů oblasti Geijó a Císařského výnosu vojákům a námořníkům, jejichž originál a český překlad jsou uvedeny v přílohách, neobjevují se však v seznamu literatury) a sekundární, kterou by bylo možno dále členit na prameny v japonštině a v „západních“ jazycích bez potřeby explicitního vydělování česky psaných titulů. U japonských titulů bych také uvítal přepis jména autora do latinky a český překlad titulu práce. Zařazení všech tří příloh považuji za přínosné a opodstatněné. Drobnou výhradu mám k nejednotnému označení pramenu v Příloze č. 2 – v názvu přílohy je uveden

překlad „Císařského výnosu vojákům a námořníkům“ (str. 109), zatímco na následující straně je tento dokument nazýván „Císařský předpis vojákům a námořníkům“.

Obsah práce

Po obsahové stránce neshledávám žádných významných nesrovnalostí. U některých klíčových pojmů – například u vymezení pojmu „imperialismus“ na str. 16 – by bylo možné uvést i jiné definice a vzájemně porovnat jejich adekvátnost pro Japonsko přelomu 19. a 20. století. Takováto hlubší polemika však není vlastním předmětem práce a její účelové zkrácení je plně v kontextu výkladu. Na několika místech se pak objevují drobné terminologické i věcné nepřesnosti: např. na str. 14 autor tvrdí, že počátkem období Meidži došlo ke zrušení „třídního rozdělení obyvatelstva“ (nejsem si jist, zda v tomto kontextu je termín „třídní rozdělení“ adekvátní), na str. 24 jsou uvedeny dva výnosy z roku 1890 (Výnos o vzdělání a Výnos o výchově), které se mi zdají po obsahové stránce jako totožné – v tomto ohledu bych uvítal uvedení původního názvu, nejlépe i se znaky, buď v závorce či v poznámce pod čarou; absenci takového odkazu považuji za podstatnou vzhledem k tomu, že na jiných místech (např. str. 25) diplomant uvádí v závorce znakový přepis notoricky známého termínu éra „Šówa“. Všechny tyto výhrady jsou však pouze marginálního charakteru a žádným způsobem nesnižují vysokou obsahovou hodnotu předložené práce.

Při obhajobě by mohl diplomant vysvětlit zdánlivý protimluv na str. 19, kde se tvrdí, že „japonská veřejnost v zásadě projevovala podporu vládnímu plánu na rozšíření svých zájmů v Koreji“. V následujícím odstavci však diplomant tvrdí, že vláda musela podniknout nezbytné kroky (ospravedlnit zvýšení daní), aby se „vyhnula negativním reakcím obyvatelstva“. Z tohoto tvrzení by se tedy dalo usuzovat, že míra podpory ze strany veřejnosti nebyla tak zásadní, jak je původně prezentováno.

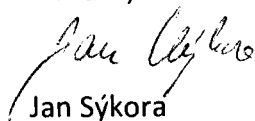
Formální náležitosti

Práce je sepsána čtivým kultivovaným jazykem bez zásadních pravopisných či stylistických chyb. Přestože se na několika místech objevují drobné chyby, lze je považovat spíše za výraz nepozornosti při konečné editaci textu než za neznalost.

Závěr

Předkládaná práce odpovídá po obsahové i formální stránce nárokům kladeným na diplomovou práci v rámci magisterského studia. Přestože je z větší části prací popisnou, svoji mírou vzhledu i kvalitou popisu převyšuje běžný průměr obdobných závěrečných prací. Proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm výborně.

V Praze, 18. 5. 2008

Jan Sýkora

ÚDLV FF UK Praha